

СУЧАСНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗМАГАНЬ З БАЛЬНИХ ТАНЦІВ (ТАНЦЮВАЛЬНИЙ СПОРТ)

Кеба М.Є.

Київський національний університет культури і мистецтв

Стаття присвячена проблемам суддівства змагань з танцювального спорту (бальних танців), аналізу інноваційних методів оцінювання технічного рівню танцювальних дуетів, найбільш сучасним методикам аналізу якості танцю та, необхідності більш детального розуміння технічних нюансів, прихованих від неозброєного погляду. В статті розглянута запропонована спеціалістами WDSF нова система оцінювання танцювальних пар під час проведення змагань (версія 2.1). У статті представлені технічні можливості системи відео аналізу а також методи її застосування з метою вивчення якості виконання танцю і її оцінки.
Ключові слова: бальний танець, танцювальний спорт, техніка виконання, система Скейтинг, система оцінювання 2.1, аналіз техніки виконання.

Постановка проблеми. Починаючи з 1907 року в світі проводяться змагання серед виконавців бальних танців. Оцінювання виконавського рівню танцювальних дуетів весь час відбувалося за певними правилами, критеріями. З розвитком лексичного матеріалу танців, зі зміною музичного супроводу ці правила історично змінювались. Починаючи із 1950 року основними критеріями оцінювання були наступні:

- основний ритм і темп танцювального руху;
- лінії корпусу;
- динаміка руху пари;
- техніка роботи ніг та стоп;
- музичність.

Танцювальні пари однієї вікової групи та однакового рівню майстерності під час змагань розбиваються на заходи (від 6 до 12 пар в заході). Тривалість одного заходу півтори хвилини. Приблизно 10 секунд має суддя для того, щоб побачити наспинні номери пар та оцінити кожну пару по всім п'яти критеріям. Ці критерії рівнозначні і кожен суддя на перший план виставляє свій критерій. Оцінити пари за всіма п'ятьма критеріями практично не можливо. Двадцятирічний досвід судді вищої (національної) категорії судді з бальних танців дає мені підстави стверджувати, що *оцінювання танцювальних пар під час проведення змагань є досить суб'єктивним.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Починаючи з 1947 року підрахунок результатів змагань проводився за допомогою системи «Скейтинг» [2, 3, 7]. Основний принцип системи «Скейтинг» закладений у визнанні більшістю суддів, які оцінюють виконавську майстерність, кращої танцювальної пари, навіть якщо вони розходяться в оцінках кожної з пар. Система «Скейтинг» дозволяє отримати результати, які враховують думку більшості суддів, і складається з 11 правил:

- правило 1: встановлює порядок виставлення оцінок в суддівських протоколах в попередніх турах (включаючи півфінал);
- правила 2-4: порядок виставлення оцінок в суддівських протоколах в фіналі;
- правила 5-8: порядок обробки оцінок суддів, які оцінюють виконавську майстерність (арбітрів), для визначення лічильною комісією результатів, отриманих парами в окремих танцях;
- правила 9-11: порядок обробки результатів виступу по всіх танцях для визначення лічиль-

ною комісією підсумкових місць, зайнятих парами в даному змаганні.

Як відомо, одним з основних історично сформованих принципів суддівства в бальних спортивних танцях є оцінка виконавської майстерності танцювальних пар по відношенню одна до одної шляхом порівняння відповідно до послідовності заданих критеріїв. В суддівських правилах дано лише загальне визначення кожного з критеріїв. В попередніх турах суддя вибирає пари за принципом «подобається – не подобається». У фінальній частині змагань суддя зобов'язаний виставити одне перше, одне друге (і так далі) місця. Тобто робота судді полягає в порівнянні пар між собою, а не в аналізі якості танцю.

Безумовно для спортсмена важливим є те, яке місце він зайняв на конкретних змаганнях. Але головною метою кожного викладача, тренера, танцювальної пари є ріст танцювальної майстерності. Танцювальна майстерність залежить не тільки від годин проведених в тренувальній залі, але і від глибини аналізу недоліків та методів їх усунення. По закінченню кожних змагань з бальних танців тренери та танцювальні пари мають змогу отримати протоколи оцінок судей за кожен танець. Із цих протоколів можна визначити лише яким суддям сподобався ваш танець, а яким – ні. Максимум що можна почерпнути із цих протоколів – який танець виконано краще, а який слабше. Які конкретно недоліки, в якому із критеріїв оцінювання є прогалини визначити не можливо. Танцюристи не можуть визначити пріоритетний напрямок тренувального процесу в період між змаганнями.

У всіх танцювальних видах спорту (художня гімнастика, фігурне катання та інші) також існують критерії оцінювання. Але кожен суддя змагань із цих видів спорту оцінює виступ спортсменів в цілих, десяти та навіть сотих долях балів за кожним критерієм. Суддею проводиться повний технічний аналіз кожного виступу. Тому, аналізуючи такі протоколи суддівства, можна визначити напрямок роботи по усуненню недоліків.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Застосування історично складеної системи суддівства не є об'єктивною, не відображає недоліки у виконанні кожного танцю та не надає можливості проведення аналізу якості виконавської майстерності кожної пари. Перед суддями повинно бути поставлено конкретне завдання детального аналізу кожного виступу за

кожним із критеріїв. Це призведе до професійного розвитку членів суддівської колегії та надасть змогу танцюристам провести глибокий аналіз свого танцю та визначити пріоритетні напрямки подальших тренувань.

Постановка завдання. Міжнародним олімпійським комітетом перед видами спорту із суб'єктивною системою оцінювання було поставлено завдання конкретизації експертної оцінки виконавської майстерності. Основним флагманом в області бальних танців є Всесвітня федерація танцювального спорту (WDSF). Спеціалістами WDSF запропонована нова система оцінювання танцювальних пар під час проведення змагань (версія 2.1). Нажаль ця система застосовується лише в межах змагань WDSF. Завданням даної статті є дослідження нової системи оцінювання в бальних танцях та інформування танцювальної спільноти в її прогресивності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Критерії суддівства – це правила, засновані на створенні ідеальної моделі танцювального спорту, яку кожен арбітр WDSF повинен враховувати при оцінюванні танцювальних пар. Ідеальна модель – це абсолютне відтворення всіх технічних та естетичних аспектів бального танцю. Ця модель створюється на основі досвіду суддів, тренерів та спортсменів і базується на результатах наукових досліджень. Система суддівства WDSF 2.1 передбачає оцінку танцювальних пар за чотирма компонентами: технічна якість (TQ), рух під музику (MM), партнерські навички (PS), хореографія та презентація (CP). Для кожного з перерахованих компонентів визначені стандарти оцінки виступу (P.A.S.). Кожен із компонентів складається з підкомпонентів. На прикладі європейських бальних танців розглянемо кожен із цих компонентів.

Підкомпоненти компоненту «Технічна якість» (Technical quality):

- постава – адаптація постави у відповідності до створюваного руху;
- контакт в парі – створення ідеального силуету для підвищення ефективності кожного окремого руху;
- розміщення центрів в парі – легкість зберігання центрів під час виконання рухів та змін позицій в парі;
- баланс в парі (динамічний – використання природних сил, що виникають внаслідок тривимірного руху; статичний – відновлення лінії сили тяжіння після рухів, котрі виконуються із динамічним балансом);
- розміщення стопи та робота стопи – коректність простих і складних дій стоп, їх ідеальна узгодженість з діями та рухом тіла;
- дії тіла – застосування дій тіла для максимального збільшення потужності, ефективності і точності руху;
- дія драйву (привідна дія) – уміння координувати втрату балансу з діями стегон, ніг, колін та стоп; досягнення коректного прискорення та сповільнення тіла;
- підготовка до руху – здатність ефективно використовувати корональну, сагітальну і поперекову площину тіла під час руху;
- виконання підйомів та знижень з урахуванням характеру руху кожного із танців європейської програми;

- якість свінгового характеру руху – уміння застосувати метрономний, маятниковий та ротаційний свінг через ноги та дії діла;

- півот, півотуюча дія, безперервні спіни – якість використання доцентрової та відцентрової дій під час виконання обертальних фігур;

- виконання ускладнених фігур – здібності у виконанні фігур з високим ступенем складності, які вимагають додаткових навичок.

Підкомпоненти компоненту «рух під музику» (Movement to music):

- рахунок (таймінг) та з зміщення рахунку – коректне виконання кроків та дій у відповідності із основним, синокопованим та зміщеним рахунками;

- ритм – використання енергії, швидкості руху тіла, коректної роботи стоп, точного вираження музичних та ударних акцентів (поєднання сильних, середніх і слабких ударів) для інтерпретації та відтворення характеру танцю;

- музична структура – розуміння танцюристами усіх музичних елементів (фраза, мелодія, приспів, інтенсивність, сильні та слабкі такти, тощо).

Підкомпоненти компоненту «Партнерські навички» (Partnering skills):

- фізична комунікація – застосування всіх танцювальних дій для переходу від одного танцювального руху до іншого; застосування прайвальної інтенсивності енергії та зусиль для створення «раптових рухів»;

- овербаланс, контрбаланс, утримання, падіння – зберігання постави та високої координації рухів із застосуванням рухів із овербалансом, контрбалансом та падаючих рухів;

- час та простір – управління простором між партнерами, об'ємом пари, а також синхронізація рухів усіх частин тіла з точки зору часу та відстані;

- постійність, стабільність – здатність танцюристів змінювати рух і керувати цими змінами у різних типах позицій і з'єднань.

Підкомпоненти компоненту «Хореографія та презентація» (Choreography and Presentation):

- структура і композиція – оптимальність збалансованості композиції із урахуванням наступних якостей:

- 1) зміст – використання фігур різного типу руху (ротації, лінійні переміщення, лінії, стрибки тощо);

- 2) рахунок – збалансоване поєднання рухів, які виконуються у базовому, складному, синкопованому та зміщеному рахунках;

- 3) простір – ефективне використання простору між фігурами з просуванням і без, послідовне і належне використання простору зали;

- 4) ступінь складності – збалансоване поєднання рухів різних рівнів складності (базові рухи, розвинені варіації, дуже складні рухи, лінії та інші);

- невербальна комунікація (Non Verbal Communication) – здатність створювати відповідну невербальну комунікацію як в середині пари так і з аудиторією глядачів у поєднанні з діями тіла, рухом і виконанням хореографії;

- позиціонування/мистецтво володіння простором зали (Positioning/Floor craft) – демонстрація гнучкості та маневреності, здатність уникати зіткнень з іншими парами, вміння змінювати траєкторію руху та підтримують вигідну позицію для того, щоб представити своє виконання у найкращому вигляді;

· застосування енергії (Energy application) –
1) здатність підтримувати високий рівень енергії руху та витривалості протягом виступу через амплітуду, швидкість, потужність, гнучкість і великий об'єм, а також за рахунок модуляції (зміни) експресії цих здібностей;

2) перевищення енергії над технікою;

3) ефективне використання енергії для створення контрасту в русі;

· атмосфера (Atmosphere) –

1) можливість відтворювати художню складову танцю за межами технічного виконання кроків та ефективно виражати емоції через танцювальні рухи;

2) здатність захопити, сколихнути, викликати збудження, надихати, стимулювати і зворушити глядацьку аудиторію.

З огляду на вище описане, компоненти оцінювання пар під час змагань уточнені та значно розширені. Компоненти формувались на основі аналізу новітньої літератури з техніки виконання та методики викладання європейських бальних танців [1, 4, 5, 6, 8, 9]. Цю систему оцінювання ніяк не можна порівняти з оцінюванням за попередніми лише п'ятьма критеріями. При новій системі суддівства кожен суддя оцінюватиме пари лише за одним компонентом. Саме оцінювати кожен компонент танцю, а не порівнювати пари між собою за сукупністю загальних вражень. Танцюристи, отримавши кінцевий протокол змагань, зможуть конкретно визначити над яким критерієм і у якому танці слід покращити показники. Крім того, ознайомившись із загальними положеннями

суддівства на сайті www.worlddancesport.org, тренери та танцюристи мають змогу дослідити принципи відео аналізу власного танцю. Саме відео аналіз забезпечує наочність і можливість удосконалення всіх шляхів досягнення ідеальної моделі танцю на основі розбору зафіксованих на відео помилок. Технічне оснащення системи відео аналізу: фіксовані бездротові відео камери, мобільні відео камери, програмне забезпечення Dartfish Pro. Види практичного відео аналізу в танцювальному спорті: аналіз виконання стандартизованих вправ, аналіз окремих елементів танцювальних фігур, аналіз побудови та просторового виконання варіацій, аналіз хореографії по заданим параметрам. Вкрай важливо розбиратися в цих технічних нюансах, чітко уявляти свій рівень або рівень своїх учнів, виражений в об'єктивних показниках та ступінь розбіжності цих показників з ідеальною моделлю.

Висновки. Положення системи суддівства WDSF 2.1 дають суддям широке поле для дослідження своїх професійних знань, а тренерам і спортсменам зрозумілі і прозорі орієнтири в удосконаленні танцю. Загальна кількість підкомпонентів – 26. Кожен з них вимагає глибокого аналізу та розуміння.

Застосування такої системи оцінювання якості танцю дає надію на більшу об'єктивність в такому суб'єктивному виді мистецтва та спорту, як бальний танець. Є сподівання, що час застосування системи оцінювання, основаної на принципі «подобається – не подобається» та принципів порівняння пар, закінчився.

Список літератури:

1. Каччиари Д. Расширенное руководство по технике стандартных танцев. Учебное пособие / Каччиари Д., Каччиари О. – Италия, 2006. – 77 с.
2. Методическое пособие для изучения и сдачи экзаменов по СИСТЕМЕ «СКЕЙТИНГ», Машков А. В., Кушин С. В., Московская федерация спортивного танца, Москва, 2001 г.
3. «Описание и применение системы СКЕЙТИНГ». Роберт Дж. Стил. Перевод Ю. Пина. Ленинград, 1982 г.
4. Quikstep / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2013. – 149 с.
5. Slow Foxtrot / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2013. – 167 с.
6. Tango / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2013. – 170 с.
7. «THE SKATING SYSTEM. Working out the marks in ballroom dancing championships» by ARTHUR DAWSON.
8. Viennese waltz / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2011. – 45 с.
9. Waltz / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2013. – 139 с.
10. Електронний ресурс: www.worlddancesport.org.

Кеба М.Е.

Киевский национальный университет культуры и искусств

СОВРЕМЕННАЯ СИСТЕМА ОЦЕНИВАНИЯ СОРЕВНОВАНИЙ ПО БАЛЬНЫМ ТАНЦАМ (ТАНЦЕВАЛЬНЫЙ СПОРТ)

Аннотация

Статья посвящена проблемам судейства соревнований по танцевальному спорту (бальных танцев), анализа инновационных методов оценки технического уровня танцевальных дуэтов, наиболее современным методикам анализа качества танца и, необходимости более детального понимания технических нюансов, скрытых от невооруженного взгляда. В статье рассмотрена предложенная специалистами WDSF новая система оценивания пар во время проведения соревнований (версия 2.1). В статье представлены технические возможности системы видео анализа, а также методы ее применения с целью изучения качества исполнения танца и его оценки.

Ключевые слова: бальный танец, танцевальный спорт, техника исполнения, система Скейтинг, система оценивания 2.1, анализ техники исполнения.

Keba M.Ye.

Kiev National University of Culture and Arts

A MODERN SYSTEM FOR EVALUATING COMPETITIONS IN BALLROOM DANCING (DANCE SPORT)

Summary

The article is devoted to the problems of judging competitions in dance sports (ballroom dances), the analysis of innovative methods for assessing the technical level of dance duets, the most modern techniques for analyzing dance quality and the need for a more detailed understanding of technical nuances hidden from the naked eye. The article considers a new system for estimating pairs during the competition (version 2.1), proposed by WDSF specialists. The article presents the technical possibilities of the video analysis system, as well as the methods of its application with the purpose of studying the quality of dance performance and its evaluation.

Keywords: ballroom dance, dance sport, technique of performance, Skating system, assessment system 2.1, performance analysis.